Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [*MACIEJ SZPUNAR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 6. martā [1]

Lieta C-211/24

LEGO A/S
pret
Pozitív Energiaforrás Kft.

(*Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Intelektuālais īpašums – Kopienas dizainparaugi – Regula (EK) Nr. 6/2002 – 8. panta 3. punkts – Dizainparaugs, kas ļauj vairākus savstarpēji nomaināmus ražojumus samontēt vai savienot moduļu sistēmā – 10. pants – Aizsardzības apjoms – "Informēta lietotāja" un "vispārēja iespaida" jēdzieni

Ievads

1. Savienības rūpnieciskā īpašuma tiesībās ir skaidri nošķirta dažādo aizsargāto tiesību kategoriju loma: patents aizsargā tehniskos izgudrojumus, savukārt dizainparaugs aizsargā ražojumu izskatu; turpretim preču zīmes aizsargā saikni starp ražojumiem un pakalpojumiem un to izgatavotājiem vai piegādātājiem. Šim nošķirumam ir milzīga nozīme, jo tas ļauj novērst unikālu risinājumu, kas nepieciešami tehniskajam progresam un neizkropļotai tirgus ekonomikai, monopolizāciju, ko rada ekskluzīvas, relatīvi viegli iegūstamas tiesības, kam ir ļoti ilgs vai pat nenoteikts spēkā esamības periods. Lai nodrošinātu minētā nošķīruma efektivitāti, Savienības dizainparaugu tiesībās ir paredzēts, ka netiek aizsargātas ražojuma izskata iezīmes, ko nosaka tikai ražojuma tehniskā funkcija, kā arī tās, kas nepieciešamas dažādu konstrukciju ražojumu savietojamībai.

2. Tomēr šai normai ir izņēmums attiecībā uz "moduļu sistēmām", un saskaņā ar to ir iespējams aizsargāt dizainparaugus, kas kalpo, lai ļautu savienot elementus šādā sistēmā. Šo izņēmumu bieži dēvē par "*Lego* izņēmumu", jo tā galvenais ieguvējs ir ikvienam 3 līdz 103 gadu vecam bērnam labi pazīstamā konstruktora klucīšu sistēma, kas tiek tirgota ar preču zīmi "LEGO".

3. *Lego* konstruktora klucīšu sistēma tika izstrādāta 1950. gados. Pirmais patenta pieteikums attiecībā uz to tika iesniegts Dānijā 1958. gadā. Tehnisko risinājumu, uz kuru attiecās šis pieteikums, veidoja klucīšu savienošanas sistēma, pateicoties izvirzījumiem katra klucīša augšpusē un dobumiem apakšpusē, kas izveidoti un izkārtoti tā, lai nodrošinātu ciešu

[1] Oriģinālvaloda – franču.

savienojumu un tajā pašā laikā ļautu salīdzinoši viegli tos atkal atvienot bērna rokām. Pēc tam *Lego* sistēmas aizsardzība ar patentiem tika paplašināta globālā mērogā un papildināta ar jauniem tehniskiem risinājumiem [2].

4. Taču lielākā daļa šo patentu beidzās 1970. un 1980. gados, un *Lego* ražotājam nācās saskarties ar konkurenci no klucīšu, kurus bija iedvesmojusi *Lego* sistēma un kuri bija ar to savietojami, ražotājiem. Pēc tam lielākā daļa mēģinājumu aizsargāt šo sistēmu ar citām intelektuālā īpašuma tiesībām, proti, preču zīmēm, dizainparaugiem vai pat autortiesībām, izgāzās galvenokārt priekšmeta, kura aizsardzība tika prasīta, funkcionālā rakstura dēļ [3].

5. "*Lego* izņēmuma" esamība tomēr ļauj saglabāt *Lego* klucīšu sistēmas un – netieši – tehniskā risinājuma, kas ir tās pamatā, aizsardzību ar dizainparaugu tiesībām [4]. Šī lieta sniedz Tiesai iespēju precizēt šīs aizsardzības jomu, raugoties no aizsardzības, ko Savienības tiesībās piešķir dažādas intelektuālā īpašuma tiesību kategorijas, mērķu skatpunkta.

Atbilstošās tiesību normas

6. Padomes regulas (EK) Nr. 6/2002 (2001. gada 12. decembris) par Kopienas dizainparaugiem [5] 3. panta a) punktā, 4. panta 1. punktā, kā arī 6., 8. un 10. pantā ir noteikts:

"3. pants

Šajā regulā:

a) "dizainparaugs" ir visa ražojuma vai tā daļas izskats, kas radies no paša ražojuma un/vai tā rotājumu iezīmēm, jo īpaši līnijām, kontūrām, krāsām, formas, virsmas struktūras un/vai materiāla;

[..]

4. pants

1. Dizainparaugs ir aizsargāts kā Kopienas dizainparaugs, ja tas ir jauns un tam ir individuāla būtība.

[..]

6. pants

1. Uzskata, ka dizainparaugam ir individuāla būtība, ja vispārējais iespaids, ko tas rada informētam lietotājam, atšķiras no vispārējā iespaida, ko šādam lietotājam rada jebkurš dizainparaugs, kas ir darīts pieejams sabiedrībai, šādos gadījumos:

[..]

[2] Par *Lego* sistēmas aizsardzību ar intelektuālā īpašuma tiesībām skat. it īpaši Hunter, D., un Thomas, J., "Lego and the System of Intellectual Property, 1955-2015", *Intellectual Property Quarterly*, 2016, Nr. 1, 1.–18. lpp.

[3] Attiecībā uz Savienības preču zīmēm skat. spriedumu, 2010. gada 14. septembris, *Lego Juris*/ITSB (C-48/09 P, EU:C:2010:516).

[4] Skat. it īpaši spriedumu, 2021. gada 24. marts, *Lego*/*EUIPO – Delta Sport Handelskontor* (Būvēšanas klucītis no rotaļu būvēšanas komplekta) (T-515/19, EU:T:2021:155).

[5] OV 2002, L 3, 1. lpp.

b) attiecībā uz reģistrētu Kopienas dizainparaugu, līdz tam datumam, kad ir aizpildīts reģistrācijas pieteikums, vai, ja attiecina prioritāti, pirms prioritātes datuma.

2. Novērtējot individuālo būtību, ņem vērā dizainparauga autora radošo pieeju, izveidojot dizainparaugu.

[..]

8. pants

1. Kopienas dizainparauga tiesības neattiecas uz ražojuma izskata iezīmēm, ko nosaka tikai ražojuma tehniskā funkcija.

2. Kopienas dizainparauga tiesības neattiecas uz ražojuma izskata iezīmēm, kas ir noteikti jāreproducē to precīzā formā un izmēros, lai ražojumu, kurā dizainparaugs ir iekļauts vai kuram tas tiek lietots, mehāniski pievienotu vai ievietotu, novietotu ap to vai novietotu pretī citam ražojumam tā, lai abi ražojumi varētu funkcionēt.

3. Neskarot 2. punktu, Kopienas dizainparauga tiesības atbilstīgi 5. un 6. pantā izklāstītajiem noteikumiem attiecas uz dizainparaugiem, kas kalpo, lai vairākus savstarpēji nomaināmus ražojumus samontētu vai savienotu moduļu sistēmā.

[..]

10. pants

1. Kopienas dizainparauga piešķirtā aizsardzība attiecas uz visiem dizainparaugiem, kas informētam lietotājam neatstāj atšķirīgu vispārējo iespaidu.

2. Novērtējot aizsardzības jomu, ņem vērā dizainparauga autora radošo pieeju, izveidojot dizainparaugu."

Pamatlietas fakti, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

7. *LEGO A/S*, atbilstoši Dānijas tiesībām dibināta sabiedrība, ir īpašniece tostarp Kopienas dizainparaugam Nr. 001950981-0001, kas reģistrēts ar prioritātes datumu 2011. gada 22. novembrī un attiecas uz rotaļu konstruktora savienojuma elementu ("kopni"), kas sastāv no profilēta cilindra un divām krustveida asīm, kuras ir perpendikulāras viena otrai un cilindram un savienotas ar šo cilindru, izmantojot cilindrisku pamatni[6], kā arī Kopienas dizainparaugam Nr. 002137190-0002, kas reģistrēts ar prioritātes datumu 2012. gada 16. novembrī un attiecas uz rotaļu konstruktora savienojuma elementu, kas ir modificēts klucīša 2x1 variants, kuram vienā pusē ir dobi izvirzījumi (turpmāk tekstā – "pamatlietā aplūkotie Kopienas dizainparaugi")[7].

8. *Pozitív Energiaforrás Kft.*, atbilstoši Ungārijas tiesībām dibināta sabiedrība, gribēja ar preču zīmi "Qman" importēt rotaļu konstruktorus, kas sastāv no saliekamām plastmasas detaļām un cita starpā satur vienu vai vairākus konstruktora elementus, kas, kā tiek apgalvots, pārkāpj pamatlietā aplūkotos Kopienas dizainparaugus.

[6] Šis elements *LEGO* katalogā atrodams ar nosaukumu "Technic, Axle and pin connector hub with 2 perpendicular axles".

[7] Šis elements *LEGO* katalogā atrodams ar nosaukumu "Brick, modified 1 x 2 with studs on 1 side".

9. Pēc *LEGO* paziņojuma *Nemzeti Adó- és Vámhivatal Veszprém Megyei Adó- és Vámigazgatósága* (Vesprēmas nodokļu un muitas direkcija, kas ietilpst Valsts nodokļu un muitas administrācijā, Ungārija) uzdeva aizturēt šīs preces, pēc tam uzsāka pret *Pozitív Energiaforrás* vadītāju pārkāpuma procedūru, pamatojoties uz aizdomām par *LEGO* rūpnieciskā īpašuma tiesību pārkāpumu.

10. 2022. gada 22. jūnijā *LEGO*, piemērojot Regulas Nr. 6/2002 10. un 89. pantu, iesniedza *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) pieteikumu par pagaidu pasākumu noteikšanu, lai aizturētu pamatlietā apstrīdētos rotaļu konstruktoru komplektus. Šī tiesa noraidīja šo pieteikumu, uzskatot, ka pamatlietā aplūkotie Kopienas dizainparaugi ir aizsargāti atbilstoši minētās regulas 8. panta 3. punktam un ka, ciktāl savienojuma elementu formu nosaka tikai to tehniskā funkcija, jaunrades brīvība šādas formas izveidē ir ļoti ierobežota. Ņemot vērā arī ražojuma formu un izmēru, tā nosprieda, ka informēts lietotājs raugās uz šādu dizainparaugu ar īpaši asu un pret sīkākajām detaļām uzmanīgu skatienu. Tādēļ tā ļoti rūpīgi un smalki salīdzināja abu pamatlietā aplūkoto Kopienas dizainparaugu reģistrētos attēlojumus ar *Pozitív Energiaforrás* ražojumu fotoreprodukcijām un nolēma, ka pēdējie minētie informētam lietotājam radīja vispārējo iespaidu, kas atšķiras no pamatlietā aplūkoto Kopienas dizainparaugu radītā.

11. *Fővárosi Ítélőtábla* (Galvaspilsētas Budapeštas apgabala apelācijas tiesa, Ungārija), kurā *LEGO* iesniedza apelācijas sūdzību, grozīja šo nolēmumu un uzdeva aizturēt pamatlietā apstrīdētos ražojumus, pamatojoties uz to, ka pamatlietā aplūkotie Kopienas dizainparaugi un *Pozitív Energiaforrás* ražojumi informētam lietotājam nerada atšķirīgu vispārējo iespaidu. *Kúria* (Augstākā tiesa, Ungārija), kurā ar kasācijas sūdzību vērsās *Pozitív Energiaforrás*, apstiprināja minēto nolēmumu.

12. Tad *LEGO* cēla iesniedzējtiesā *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) prasību par pārkāpumu, kurā tā būtībā lūdz konstatēt, ka pastāv pārkāpums, aizliegt *Pozitív Energiaforrás* turpināt pārkāpuma darbības un piemērot šīm darbībām arī citas juridiskas sekas.

13. Šādos apstākļos *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai tādā lietā kā pamatlieta, kurā dizainparauga īpašnieks (prasītāja) atsaucas uz dizainparaugu, kas aizsargāts atbilstoši [Regulas Nr. 6/2002] 8. panta 3. punktam, attiecībā pret vienu vai vairākiem atbildētājas rotaļu konstruktora celtniecības klucīšiem, kas pilda tādu pašu montāžas funkciju kā prasītājas dizainparauga klucīši, Savienības tiesībām atbilst tiesu prakse, saskaņā ar kuru tiesas, nosakot prasītājas dizainparauga aizsardzības apjomu Regulas Nr. 6/2002 10. panta izpratnē,

   – ņem vērā informētu lietotāju, kuram attiecībā uz dizainparauga un ražojuma funkciju ir tehniskās zināšanas, ko var sagaidīt no profesionāļa attiecīgajā jomā,

   – uzskata, ka informēts lietotājs ir tas, kurš salīdzina prasītājas dizainparaugu ar atbildētājas ražojumu, vissīkāko detaļu vērtējot no tehniskā skatpunkta, un

   – pieņem, ka vispārējo iespaidu, ko informētajam lietotājam rada šis dizainparaugs un ražojums, galvenokārt veido tehniski apsvērumi?

2) Ja iepriekš aprakstītajā gadījumā ir secināms, ka prasītājas dizainparauga piešķirtā aizsardzība attiecas uz vienu vai dažām atbildētājas rotaļu konstruktoros esošajām detaļām, kas tomēr atbilst nelielam skaitam celtniecības klucīšu salīdzinājumā ar to kopējo skaitu, vai Savienības tiesības ļauj tiesai – ņemot vērā pārkāpuma daļējo raksturu, tā nelielo apmēru un smagumu attiecībā pret visu ražojumu, kā arī interesi nodrošināt rotaļu konstruktora, par kuru lielākoties nav strīda, neierobežotu tirdzniecību – uzskatīt, piemērojot Regulas Nr. 6/2002 89. panta 1. punktu, ka pastāv "pamatoti iemesli" neapmierināt prasību, kuras mērķis ir aizliegt importēt minēto rotaļu konstruktoru?"

14. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesā ir iesniegts 2024. gada 18. martā. Rakstveida apsvērumus iesniedza pamatlietas puses, Ungārijas valdība un Eiropas Komisija. Tiesa nolēma izspriest lietu, nerīkojot tiesas sēdi.

Juridiskā analīze

15. Pēc Tiesas vēlēšanās šajos secinājumos analizēšu tikai pirmo prejudiciālo jautājumu. Atbildi uz otro jautājumu var viegli secināt no pastāvīgās judikatūras [8].

16. Pirmajā jautājumā iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 6/2002 10. pants jāinterpretē tādējādi, ka dizainparauga aizsardzības joma, uz kuru attiecas šīs regulas 8. panta 3. punkts, tiek noteikta attiecībā pret vispārējo iespaidu, ko šis dizainparaugs rada informētam lietotājam, kuram ir padziļinātas tehniskas zināšanas un īpašs uzmanības līmenis attiecībā pret tehniskiem parametriem, un vai šo vispārējo iespaidu rada galvenokārt tehniski apsvērumi.

17. Lai sniegtu uz šo jautājumu atbildi, kas būtu lietderīga iesniedzējtiesā izskatāmā strīda atrisināšanai, vispirms ir jāanalizē "informēta lietotāja" jēdziens Regulas Nr. 6/2002 izpratnē un pēc tam elementi, kas veido vispārējo iespaidu, ko šādam lietotājam rada dizainparaugs, uz kuru attiecas šīs regulas 8. panta 3. punkts, kā arī elementi, kuri jāņem vērā, novērtējot šāda dizainparauga aizsardzības jomu atbilstoši minētās regulas 10. pantam.

Par informētu lietotāju

18. "Informēta lietotāja" jēdziens ir centrāls Regulas Nr. 6/2002 jēdziens, jo vispārējais iespaids, ko dizainparaugs rada šādam informētam lietotājam, nosaka gan attiecīgā dizainparauga spēju saņemt aizsardzību, liecinot – vai nē – par tā individuālo būtību, gan šīs aizsardzības jomu attiecībā pret potenciāliem kontrafakta dizainparaugiem [9]. Informēts lietotājs ir fiktīva persona, un dizainparaugu tiesībās tas ir funkcionāls ekvivalents vidusmēra patērētājam preču zīmju tiesībās un pazinējam (speciālistam) patentu tiesībās.

19. Informēta lietotāja raksturojumu Tiesa ir sniegusi spriedumā *PepsiCo/Grupo Promer Mon Graphic* [10]. "Informēta lietotāja" jēdziens, kurš nav definēts Regulā Nr. 6/2002, ir jāsaprot kā ""starpposma" jēdziens starp preču zīmju jomā piemērojamo jēdzienu "vidusmēra patērētājs", no kura netiek prasītas nekādas speciālas zināšanas un kurš parasti nenodarbojas ar konfliktējošu preču zīmju tiešu salīdzināšanu, un pazinēja, eksperta, kam būtu padziļinātas tehniskas zināšanas,

[8] Skat. it īpaši spriedumu, 2016. gada 22. jūnijs, *Nikolajeva* (C-280/15, EU:C:2016:467, 33. punkts un tajā minētā judikatūra).

[9] Par "informēta lietotāja" jēdzienu Savienības dizainparaugu tiesībās skat. it īpaši Stone, D., *European Union Design Law: A Practitioners' Guide*, Oxford University Press, 2016, 209.–229. lpp.

[10] Spriedums, 2011. gada 20. oktobris (C-281/10 P, turpmāk tekstā – "spriedums *PepsiCo*", EU:C:2011:679).

jēdzienu". Tātad šis jēdziens apzīmē "nevis lietotāju ar vidējo uzmanības līmeni, bet gan lietotāju, kurš ir īpaši uzmanīgs, neatkarīgi no tā, vai tas tā ir viņa personīgas pieredzes dēļ vai plašu zināšanu dēļ attiecīgajā nozarē" [11].

20. Tiesa ir precizējusi, ka "[apzīmētājs] "informēts" norāda uz to, ka lietotājam, lai gan viņš nav projektētājs vai tehnisks eksperts, ir pazīstami dažādi dizainparaugi, kas pastāv attiecīgajā nozarē, ka viņam ir noteiktas zināšanas par elementiem, kas parasti ietverti šajos dizainparaugos, un ka viņš, ņemot vērā viņa ieinteresētību attiecīgajos ražojumos, to lietošanas laikā izrāda pietiekami augstu uzmanības līmeni" [12].

21. Lai arī Tiesa ir sniegusi šo "informēta lietotāja" jēdziena definīciju tiesvedībā saistībā ar Kopienas dizainparauga atzīšanu par spēkā neesošu un tātad balstoties uz Regulas Nr. 6/2002 6. pantu, nekas neliecina, ka attiecībā uz šīs regulas 10. pantu minētais jēdziens būtu jāinterpretē citādi. Tieši pretēji, saskaņā ar savstarpības principu dizainparauga aizsardzības joma ir tā individuālās būtības otra puse [13]. Tādējādi tās abas ir jāvērtē, balstoties uz vispārējo iespaidu, ko [dizainparaugs] rada vienai un tai pašai fiktīvai personai, proti, informētam lietotājam, kuram piemīt vienas un tās pašas īpašības, neatkarīgi no tā, vai runa ir par dizainparauga spēkā esamību vai kontrafaktu. Tātad Tiesas apsvērumi spriedumā *PepsiCo* ir pilnībā transponējami šajā lietā.

22. Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka tādu dizainparaugu, uz kuriem attiecas Regulas Nr. 6/2002 8. panta 3. punkts, būtiskie elementi ir rodami ražojuma izskata iezīmju tehniskajās funkcijās, proti, iespējamā savstarpējā savienojamībā ar citiem ražojumiem moduļu sistēmā. Šā iemesla dēļ tās ieskatā būtu jāuzskata, ka fiktīvam informētam lietotājam ir tehniskas zināšanas un piemīt īpaša uzmanība un līdz ar to ka tehniskie aspekti ietekmē vispārējo iespaidu, ko tam rada attiecīgais dizainparaugs.

23. Man šī pieeja nešķiet pareiza.

24. Lai gan dizainparaugiem, uz kuriem attiecas Regulas Nr. 6/2002 8. panta 3. punkts, obligāti piemīt tehniska funkcija, tie joprojām ir dizainparaugi un kā tādi tiek aizsargāti. Proti, saskaņā ar šīs regulas 3. panta a) punktā sniegto definīciju dizainparaugs ir "ir visa ražojuma vai tā daļas izskats". Tātad aizsargāta tiek nevis ražojuma tehniskā funkcija – un ne tā sniedz ieguldījumu vispārējā iespaidā, ko tas rada informētam lietotājam –, bet vienīgi ražojuma izskats, proti, tā vizuālais aspekts [14]. Šajā secinājumā neko nemaina tas, ka ražojumu, kuros izmantoti dizainparaugi, uz kuriem attiecas minētās regulas 8. panta 3. punkts, vai vismaz dažu šo iezīmju izskatu nosaka savstarpējas savienojamības prasība.

25. Turpretim informēts lietotājs, kā to iztēlojas un postulē iesniedzējtiesa, tuvinās ekspertam, kuram ir uzdots spriest par izgudrojumu patentu tiesībās patentējamo raksturu. Taču šāds vērtējums attiecas nevis uz ražojuma izskatu, bet uz abstraktu ideju, proti, tehniskai problēmai sniegto risinājumu. Līdz ar to tas nav transponējams dizainparaugu tiesībās.

[11] Spriedums *PepsiCo* (53. punkts).

[12] Spriedums *PepsiCo* (59. punkts).

[13] Šis princips ir rezumēts formulā: "Tas, kas ir pretrunā (dizainparauga aizsardzībai) agrāk, pārkāpj to vēlāk." Par savstarpības principu skat. it īpaši Hartwig, H., "Reciprocity in European design law", no: Hartwig, H. (red.), *Research handbook on design law*, Edward Elgar Publishing, 2021, 119. lpp.

[14] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 18. marts, *Grupo Promer Mon Graphic*/ITSB – *PepsiCo* (Riņķveida veicināšanas ražojuma modelis [Apaļa reklāmas statīva modelis]) (T-9/07, EU:T:2010:96, 50. punkts) un ģenerāladvokāta P. Mengoci [*P. Mengozzi*] secinājumus lietā *PepsiCo*/*Grupo Promer Mon Graphic* (C-281/10 P, EU:C:2011:302, 73. punkts).

26. Tāpēc informēta lietotāja raksturojums, ko Tiesa sniegusi spriedumā *PepsiCo*, paliek pilnībā piemērojams dizainparaugiem, uz kuriem attiecas Regulas Nr. 6/2002 8. panta 3. punkts. Šķiet, ka šis secinājums sader ar pušu, kuras šajā lietā sniegušas rakstveida apsvērumus, nostāju.

Par vispārējo iespaidu

27. Pirmā jautājuma trešajā daļā iesniedzējtiesa jautā, vai, piemērojot Regulas Nr. 6/2002 10. pantu, dizainparauga, uz kuru attiecas šīs regulas 8. panta 3. punkts, radītais vispārējais iespaids informētam lietotājam var izrietēt galvenokārt no tehniskiem apsvērumiem. Manuprāt, atbildei uz šo jautājumu jābūt niansētai, ciktāl tiek ņemti vārā šādi apsvērumi, tomēr atšķirīgai no iesniedzējtiesas ierosinātās.

28. Saskaņā ar Regulas Nr. 6/2002 10. panta 1. punktu vispārējais iespaids, kādu Kopienas dizainparaugs rada informētam lietotājam, nosaka šā dizainparauga aizsardzības jomu tādā nozīmē, ka visi dizainparaugi, kas informētam lietotājam nerada atšķirīgu vispārējo iespaidu, pārkāpj aizsardzību, ko piešķir tiesības uz attiecīgo dizainparaugu.

29. Informēta lietotāja īpašības ir aprakstītas šo secinājumu 19. un 20. punktā. No tā izriet, ka vispārējais iespaids, kas iespēju robežās ir jāizveido, tieši salīdzinot konfliktējošos dizainparaugus [15], būs galvenokārt šā lietotāja īpašās uzmanības, plašo zināšanu par attiecīgo nozari un par eksistējošiem dizainparaugiem, kā arī viņa intereses par attiecīgiem ražojumiem auglis [16]. Tātad informētam lietotājam nav jābūt tehniskam ekspertam, lai viņš spētu izšķirt dizainparaugu elementus, kas ierasti ir atrodami attiecīgās nozares ražojumos, no "jauniem" elementiem. Proti, atšķirībām novatoriskos elementos būs lielāka ietekme uz šādam lietotājam radīto vispārējo iespaidu nekā līdzībām ierastos elementos [17].

30. Iesniedzējtiesa nenorāda, ko tā uzskata par ražojuma, kurš ietver minēto dizainparaugu, tipveida lietotāju [18]. Taču, pat ja iesniedzējtiesa uzskatītu, ka *Lego* konstruktora klucīšu tipiskais lietotājs ierasti ir bērns [19], īpašības vārds "informēts" joprojām būtu pilnībā piemērojams, līdz ar to šāds lietotājs saglabā visas šo secinājumu 19. un 20. punktā atgādinātās īpašības. Pie tam, runājot par preču, kuras (galvenokārt) paredzētas bērniem, dizainparaugiem, man šķiet iezīmīgi, ka bērniem piemīt zināšanu un uzmanības līmenis, kas ir vismaz vienlīdzīgs ar pieaugušajiem. Tāpēc tas, ka aplūkotie dizainparaugi ir izstrādāti ražojumiem, kas paredzēti bērniem, nekādi neattaisno to, ka šādu ražojumu informētam lietotājam tiktu piedēvēta mazāka attiecīgās nozares pazīšana vai mazāka uzmanība.

31. Turklāt Regulas Nr. 6/2002 14. apsvērumā ir noteikts, ka divu dizainparaugu radītā vispārējā iespaida atšķirība ir jānosaka, it īpaši "ņemot vērā tā ražojuma būtību, kuram dizainparaugs ir izmantots". Tātad attiecībā uz ražojumos, kas ir moduļu sistēmu daļas, izmantotiem dizainparaugiem ir pamatoti uzskatīt, ka informēts lietotājs ņems vērā ne vien attiecīgā ražojuma izskatu, raugoties uz to izolēti, bet arī izskatu, kāds tam piemitīs, kad tas būs savienots ar citiem sistēmas elementiem.

[15] Spriedums *PepsiCo* (55. punkts).

[16] Spriedums *PepsiCo* (53. un 59. punkts).

[17] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2010. gada 18. marts, *Grupo Promer Mon Graphic*/ITSB – *PepsiCo* (Riņķveida veicināšanas ražojuma modelis [Apaļa reklāmas statīva modelis]) (T-9/07, EU:T:2010:96, 72.–82. punkts).

[18] Turklāt doktrīnā bieži ir kritizēta prakse personificēt informētu lietotāju, piešķirot tam reālas personas vaibstus. Patiesībā informēta lietotāja tēls ir juridiska fikcija un tas darbojas augstākas abstrakcijas līmenī. Skat. it īpaši Stone, D., *European Union Design Law: A Practitioners' Guide*, *op. cit.*, 219. lpp.

[19] Analoģiski tam, ko Tiesa atzinusi spriedumā *PepsiCo* (54. punkts).

32. Tomēr vispārējā iespaida, kādu dizainparaugs rada informētam lietotājam, noteikšana nav pašmērķis. Tas ir tikai vidusposms Kopienas dizainparauga aizsardzības jomas novērtējumā attiecībā pret potenciālu kontrafakta dizainparaugu [20]. Šo vērtējumu veic tiesa, kurā iesniegta prasība un kurai ir "jāuzliek informēta lietotāja brilles", lai noteiktu, vai konfliktējošie dizainparaugi šādam lietotājam rada atšķirīgu vispārējo iespaidu. Veicot šādu vērtējumu, tiesai būs jāņem vērā apstākļi, par kuriem informētais lietotājs varētu arī nezināt, taču kuru vērā ņemšanu prasa Regula Nr. 6/2002.

33. Regulas Nr. 6/2002 8. panta 1. un 2. punktā no aizsardzības ir izslēgtas ražojuma izskata iezīmes, ko nosaka tikai ražojuma tehniskā funkcija, kā arī tā sauktās "starpsavienojumu" ražojuma izskata iezīmes. Tomēr šīs regulas 8. panta 3. punktā ir paredzēts izņēmums attiecībā uz savstarpēji nomaināmiem ražojumiem moduļu sistēmā. Protams, burtiski runa ir par izņēmumu vienīgi no 8. panta 2. punkta un 1. punkts nav minēts. Tomēr Vispārējā tiesa ir lēmusi, ka, lai saglabātu minētās regulas 8. panta 3. punkta lietderīgo iedarbību, šī tiesību norma ir jāinterpretē tādējādi, ka tā veido izņēmumu arī no šā panta 1. punkta, ja uz attiecīgo dizainparaugu attiecas gan tā 2., gan 1. punkts [21]. Tādējādi uz ražojuma, kas ir moduļu sistēmas daļa, izskata starpsavienojumu iezīmēm attiecas aizsardzība arī tad, ja tās nosaka vienīgi ražojuma tehniskā funkcija. Līdz ar to tās sniedz ieguldījumu vispārējā iespaidā, ko dizainparaugs rada informētam lietotājam.

34. Savukārt saskaņā ar Regulas Nr. 6/2002 10. panta 2. punktu, novērtējot aizsardzības jomu, jāņem vērā dizainparauga autora radošā pieeja [brīvības pakāpe], izveidojot dizainparaugu.

35. Ir ierasti pieņemt, ka tehniskās prasības ir viens no elementiem, kas var ierobežot autora brīvību [22]. Attiecībā uz ražojuma izskata iezīmēm, kas atbilstoši Regulas Nr. 6/2002 8. panta 2. punktā minētajai definīcijai "ir noteikti jāreproducē to precīzā formā un izmēros", manuprāt, drīkst uzskatīt, ka autora brīvības pakāpe ir minimāla vai pat nekāda. Tā tas ir vēl jo vairāk, ja šīs iezīmes nosaka tikai attiecīgā ražojuma tehniskā funkcija, proti, šajā gadījumā – starpsavienojums.

36. Autora brīvības zemā pakāpe neliek pilnībā izslēgt kādu ražojuma izskata iezīmi no vispārējā iespaida, ko attiecīgais dizainparaugs rada informētam lietotājam [23]. Taču tas ietekmēs konfliktējošu dizainparaugu radīto vispārējo iespaidu salīdzinājumu atbilstoši tam, ko Vispārējā tiesa dēvē par "apgrieztās proporcionalitātes likumu" [24]. Saskaņā ar šo likumu, jo vairāk ir ierobežota autora brīvība apstrīdētā dizainparauga izstrādē, jo ar mazākām atšķirībām starp attiecīgajiem dizainparaugiem var pietikt, lai radītu atšķirīgu kopējo iespaidu uz informētu lietotāju. Tas tā ir tādēļ, ka, ciktāl līdzības starp attiecīgajiem dizainparaugiem attiecas uz kopīgām iezīmēm, kuru izstrādē autora brīvība ir ierobežota tostarp ar tehniskām prasībām, šīm līdzībām ir maz nozīmes kopējā iespaidā, ko minētie dizainparaugi rada informētam lietotājam [25].

[20] Aizsardzības joma nepastāv *in abstracto*. Saskaņā ar Regulas Nr. 6/2002 10. pantu to vienmēr novērtē attiecībā pret citu dizainparaugu.

[21] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 24. marts, *Lego*/*EUIPO – Delta Sport Handelskontor* (Būvēšanas klucītis no rotaļu būvēšanas komplekta) (T-515/19, EU:T:2021:155, 80. punkts).

[22] Spriedumi, 2010. gada 18. marts, *Grupo Promer Mon Graphic*/ITSB – *PepsiCo* (Riņķveida veicināšanas ražojuma modelis [Apaļa reklāmas statīva modelis]) (T-9/07, EU:T:2010:96, 67. punkts), un 2023. gada 6. septembris, *Cayago Tec*/*EUIPO – iAqua* (*Shenzhen*) (Ūdens motocikls, motorlaiva) (T-377/22, EU:T:2023:504, 46. punkts un tajā minētā judikatūra). Skat. arī ģenerāladvokāta P. Mengoci secinājumus lietā *PepsiCo*/*Grupo Promer Mon Graphic* (C-281/10 P, EU:C:2011:302, 31. punkts).

[23] Pretēji iezīmēm, kas minētas Regulas Nr. 6/2002 8. panta 1. un 2. punktā un nesniedz nekādu ieguldījumu šajā iespaidā, ja vien uz tām neattiecas šā panta 3. punkts.

[24] Spriedums, 2023. gada 6. septembris, *Cayago Tec*/*EUIPO – iAqua* (*Shenzhen*) (Ūdens motocikls, motorlaiva) (T-377/22, EU:T:2023:504, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).

[25] Spriedums, 2010. gada 18. marts, *Grupo Promer Mon Graphic*/ITSB – *PepsiCo* (Riņķveida veicināšanas ražojuma modelis [Apaļa reklāmas statīva modelis]) (T-9/07, EU:T:2010:96, 67. un 72. punkts).

37. Ja dizainparaugi ir izmantoti ražojumos, kas ir daļa no moduļu sistēmas, piemēram, konstruktora klucīšos, tad šo ražojumu starpsavienojumu iezīmes vai iezīmes, kuras nosaka tehniskā funkcija, var veidot proporcionāli lielu daļu minēto ražojumu izskata iezīmju [26]. Šīs iezīmes joprojām tiek aizsargātas saskaņā ar Regulas Nr. 6/2002 8. panta 3. punktā paredzēto izņēmumu. Taču, tā kā autora brīvība to izstrādē ir ļoti ierobežota, tad to ietekme uz vispārējo iespaidu, kādu konfliktējošie dizainparaugi rada informētam lietotājam, salīdzinājumu ir ļoti neliela. Līdz ar to minimālas atšķirības attiecīgajos dizainparaugos ļauj izvairīties no kontrafakta konstatēšanas.

38. Tādēļ rodas jautājums, vai, lai pilnībā saglabātu Regulas Nr. 6/2002 8. panta 3. punkta efektivitāti, šī tiesību norma nebūtu jāinterpretē arī kā izņēmums no šīs regulas 10. panta 2. punkta. Tomēr es uzskatu, ka atbildei uz šo jautājumu jābūt noliedzošai.

39. Pirmkārt, ir taisnība, ka Vispārējā tiesa ir nospriedusi, ka Regulas Nr. 6/2002 8. panta 3. punkts, kurš atbilstoši tā formulējumam ir atkāpe tikai no šā panta 2. punkta, ir jāsaprot kā tāds, kas veido atkāpi arī no tā 1. punkta [27]. Tomēr šeit situācija atšķiras no šīs regulas 10. panta 2. punkta.

40. Regulas Nr. 6/2002 8. panta 1. un 2. punkts attiecas uz vienu un to pašu problēmu, proti, uz ražojumu izskata divu kategoriju iezīmju spēju saņemt aizsardzību: to, kuras nosaka tikai tehniskā funkcija, un starpsavienojumu [iezīmju]. Tādēļ ir pamatoti paplašināt izņēmumu, kurš skar šo otro kategoriju, uz iezīmēm, kuras ietilpst reizē otrajā un pirmajā kategorijā. Pretējā gadījumā šis izņēmums tiktu piemērots asimetriski, tādā ziņā, ka tas nāktu par labu tikai tām iezīmēm, kas minētas Regulas Nr. 6/2002 8. panta 2. punktā un vienlaicīgi nav iekļautas šā panta 1. punktā, lai gan minētā panta 3. punktu ir paredzēts piemērot visām iezīmēm, uz kurām attiecas tā 2. punkts [28]. Tā kā starpsavienojumu iezīmes bieži vien nosaka tikai to tehniskā funkcija [29], Regulas Nr. 6/2002 8. panta 3. punkta lietderīgā ietekme tiktu ievērojami mazināta.

41. Attiecībā uz Regulas Nr. 6/2002 10. panta 2. punktu tas ir citādi. Šī tiesību norma skar atšķirīgu problēmu, proti, attiecīgā dizainparauga autora radošās pieejas [brīvības pakāpes] ņemšanu vērā, novērtējot aizsardzības jomu. Tā attiecas ne vien uz dizainparaugiem, kas iekļauti šīs regulas 8. panta 3. punktā, bet uz visiem dizainparaugiem bez izšķirības, un autora brīvību var ierobežot arī citi faktori, ne tikai tehniskie ierobežojumi. Līdz ar to nepastāv jelkādas asimetriskas šīs normas piemērošanas risks. Tādējādi, tā kā šajā ziņā minētajā regulā nav nekādu norāžu, dizainparaugi, uz kuriem attiecas tās 8. panta 3. punkts, nav jāizslēdz no šīs regulas 10. panta 2. punkta piemērošanas.

42. Otrkārt, šo secinājumu pamato pats Regulas Nr. 6/2002 8. panta 3. punkta formulējums. Šajā tiesību normā ir prasība, ka, lai dizainparaugi, uz kuriem tā attiecas, tiktu aizsargāti, tiem ir jāatbilst tostarp nosacījumam, kas minēts šīs regulas 6. pantā, proti, tiem jābūt individuālai būtībai. Šī individuālā būtība tiek novērtēta attiecībā pret visiem dizainparaugiem, kas nodoti atklātībai pirms reģistrēta dizainparauga reģistrācijas pieteikuma iesniegšanas (vai, iespējams,

[26] Piemēram, lietā, kurā pasludināts 2021. gada 24. marta spriedums *Lego/EUIPO – Delta Sport Handelskontor* (Būvēšanas klucītis no rotaļu būvēšanas komplekta) (T-515/19, EU:T:2021:155), *EUIPO* apelācijas padome bija identificējusi sešas aplūkotā ražojuma (*Lego* klucīša, kas atšķirīgs no šajā pamatlietā aplūkotajiem) izskata iezīmes, no kurām visas noteica tā tehniskā funkcija. Tad Vispārējā tiesa identificēja vienu vienīgu papildu iezīmi, kuru, kā tā uzskatīja, nenoteica šā ražojuma tehniskā funkcija (skat. šā sprieduma 102.–114. punktu).

[27] Spriedums, 2021. gada 24. marts, *Lego/EUIPO – Delta Sport Handelskontor* (Būvēšanas klucītis no rotaļu būvēšanas komplekta) (T-515/19, EU:T:2021:155, 80. punkts).

[28] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 24. marts, *Lego/EUIPO – Delta Sport Handelskontor* (Būvēšanas klucītis no rotaļu būvēšanas komplekta) (T-515/19, EU:T:2021:155, 77.–79. punkts).

[29] Skat. šo secinājumu 37. punktu.

pirms prioritātes datuma attiecināšanas). Minētās regulas 6. panta 2. punktā ir noteikums – kas analogs tās 10. panta 2. punkta noteikumam –, saskaņā ar kuru, novērtējot individuālo būtību, ņem vērā dizainparauga autora radošo pieeju [brīvības pakāpi].

43. Saskaņā ar savstarpības principu[30] aizsardzības joma, ko nosaka atbilstoši Regulas Nr. 6/2002 10. pantam, ir dubultniece attiecīgā dizainparauga individuālajai būtībai, ko novērtē saskaņā ar šīs regulas 6. pantu. Tādēļ nevar pastāvēt tādi dizainparaugi, kuru aizsardzības joma attiecībā pret potenciāliem kontrafakta dizainparaugiem tiktu noteikta atbilstoši noteikumiem, kas būtu mazāk stingri nekā tie, atbilstoši kuriem tiek novērtēta to individuālā būtība attiecībā pret agrākiem dizainparaugiem. Tā tas būtu, ja autora brīvības pakāpe tiktu ņemta vērā, novērtējot individuālo būtību, tādējādi pazeminot atšķirības slieksni, kas prasīts, lai atzītu šādu būtību, bet netiktu ņemta vērā, novērtējot aizsardzības jomu, tādējādi palielinot atšķirības slieksni, kas nepieciešams, lai izvairītos no kontrafakta konstatācijas.

44. Tas novestu pie absurda iznākuma. Iepriekšējs dizainparaugs varētu radīt informētam lietotājam atšķirīgu vispārējo iespaidu nekā iespaids, ko rada cits reģistrēts dizainparaugs vai tāds, kura reģistrācija pieteikta, tādējādi kavējot šīs reģistrācijas vai dizainparauga spēkā esamības apstrīdēšanu[31], bet tomēr varētu tikt uzskatīts par šā paša reģistrētā dizainparauga kontrafaktu. Tādējādi reģistrētā dizainparauga īpašnieks varētu izņemt no tirgus agrākos dizainparaugus un to īpašnieki nevarētu apstrīdēt šā reģistrētā dizainparauga spēkā esamību.

45. Tātad savstarpības princips prasa ņemt vērā autora brīvības pakāpi saistībā ar visiem dizainparaugiem, ieskaitot tos, uz kuriem attiecas Regulas Nr. 6/2002 8. panta 3. punkts, gan novērtējot individuālo būtību, gan novērtējot aizsardzības jomu.

46. Visbeidzot, treškārt, lai gan Regulas Nr. 6/2002 8. panta 3. punkts ļauj aizsargāt dizainparaugus, kas izmantoti savstarpēji nomaināmos ražojumos moduļu sistēmā, neraugoties uz šo ražojumu izskata funkcionālām iezīmēm, tomēr šīs regulas galvenais mērķis ir tās 10. apsvērumā pasludinātais, proti, nekavēt ne tehnoloģiskos jauninājumus, ne dažādu konstrukciju ražojumu savietojamību, piešķirot aizsardzību iezīmēm, ko diktē vienīgi tehniskā funkcija vai kas ļauj veikt mehāniskus savienojumus.

47. Šis mērķis tiktu apdraudēts, ja ražojumu, kas ir moduļu sistēmas daļas, izskata starpsavienojumu iezīmes, kas bieži vien ir dominējošas šajā izskatā, varētu būt noteicošās vispārējā iespaidā, ko tās rada informētam lietotājam, lai novērtētu attiecīgo dizainparaugu aizsardzības jomu. Autora brīvības līmeņa vērā ņemšana šajā vērtējumā, manuprāt, ļauj sasniegt minēto mērķi, neapdraudot Regulas Nr. 6/2002 8. panta 3. punktā paredzētā izņēmuma lietderīgo iedarbību.

Atbilde uz pirmo prejudiciālo jautājumu

48. Ņemot vērā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu sniegto informāciju, tieši vēlme saglabāt šo secinājumu 46. punktā minēto mērķi ir tā, kas mudinājusi iesniedzējtiesu uzdot jautājumu par iespēju – lai noteiktu dizainparaugu, uz kuriem attiecas Regulas Nr. 6/2002 8. panta 3. punkts, aizsardzības jomu – piemērot specifiskus kritērijus, ņemot vērā šo dizainparaugu specifiku.

[30] Skat. šo secinājumu 21. punktu.

[31] Dizainparauga spēkā esamību novērtē, ņemot vērā it īpaši individuālo būtību, skat. Regulas Nr. 6/2002 25. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

49. Taču, kā izriet no iepriekš minētajiem apsvērumiem, es uzskatu, ka tieši Regulas Nr. 6/2002 normu, kā tās interpretējušas Savienības tiesas, stingra un pilnīga piemērošana ir tā, kas ļauj sasniegt šo mērķi, vienlaicīgi nepārkāpjot šīs regulas 8. panta 3. punkta lietderīgo iedarbību.

50. Tādēļ ierosinu uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt, ka Regulas Nr. 6/2002 10. pants jāinterpretē tādējādi, ka dizainparauga, uz kuru attiecas šīs regulas 8. panta 3. punkts, aizsardzības jomu nosaka, ņemot attiecībā pret vispārējo iespaidu, ko šis dizainparaugs rada informētam lietotājam, kurš, nebūdams izstrādātājs vai tehniskais eksperts, pazīst dažādus attiecīgā tirgū sastopamus dizainparaugus, kuram ir noteikts zināšanu līmenis par elementiem, kas ierasti piemīt šiem dizainparaugiem, un kurš, balstoties uz savu interesi par attiecīgajiem ražojumiem, apliecina salīdzinoši augstu uzmanības līmeni, izmantojot šos ražojumus kā elementus moduļu sistēmā, kurā tie ietilpst. Novērtējot aizsardzības jomu, ņem vērā attiecīgā dizainparauga autora brīvības pakāpi, tostarp izstrādājot ražojuma izskata iezīmes, kas nepieciešamas starpsavienojumam.

Secinājumi

51. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, es ierosinu Tiesai uz pirmo *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) uzdoto prejudiciālo jautājumu sniegt šādu atbildi:

Padomes Regulas (EK) Nr. 6/2002 (2001. gada 12. decembris) par Kopienas dizainparaugiem 10. pants

jāinterpretē tādējādi, ka

dizainparauga, uz kuru attiecas šīs regulas 8. panta 3. punkts, aizsardzības jomu nosaka, ņemot attiecībā pret vispārējo iespaidu, ko šis dizainparaugs rada informētam lietotājam, kurš, nebūdams izstrādātājs vai tehniskais eksperts, pazīst dažādus attiecīgā tirgū sastopamus dizainparaugus, kuram ir noteikts zināšanu līmenis par elementiem, kas ierasti piemīt šiem dizainparaugiem, un kurš, balstoties uz savu interesi par attiecīgajiem ražojumiem, apliecina salīdzinoši augstu uzmanības līmeni, izmantojot šos ražojumus kā elementus moduļu sistēmā, kurā tie ietilpst. Novērtējot aizsardzības jomu, ņem vērā attiecīgā dizainparauga autora brīvības pakāpi, tostarp izstrādājot ražojuma izskata iezīmes, kas nepieciešamas starpsavienojumam.